

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Ljubljana, Breg 10-12. pritličje.

Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1— Din. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta 2:25 D. Pri večjem številu objav popust.

Št. 125.

V Ljubljani, sobota 10. julija 1926.

Leto I.

Odprite meje!

Osem let je že skoro minilo, odkar je bilo konec svetovne vojne, vendar imamo še danes na vse strani zaprte državne meje ali vsaj silno omejen in otežkočen promet. Za delavski razred je to dejstvo naravnost katastrofalno, zlasti, ker trajajo te razmere že skoro deset let. Medsebojne odnose v varstvo tujih državljanov, zlasti v naši državi, nimamo še, kar je silno usodno za delavce, ki so delali v inozemstvu ali pa se še hočejo izseliti v inozemstvo, ker jim domovina ne more dati zaslužka. Ne le, da se pri nas vse premalo pospešuje javna dela in domačo industrijo, ne stori se niti to, da bi se napravile potrebne konvencije, ki bi jih morala država pospeševati v zmislu sklepov mednarodnega urada dela. Žalostna usoda delavčeva je pač ta, da je njegova domovina tam, kjer ima kruh in če tega kruha ni doma, mora država ustvariti čim ugodnejše pogoje za delovni trg tudi v inozemstvu ter smatrati konvencije v varstvo izseljencev, torej v prvi vrsti delavcev, kot eno svojih važnejših nalog.

Pri tej priliki se moramo tudi dotakniti vprašanja Panevrope. Nekateri narodni gospodarji in tudi evropski kapitalisti pravijo, da je mogoča gospodarska in tudi moralna

rešitev Evrope le tedaj, če se cela Evropa zedini v nekako evropsko gospodarsko enoto, v nekake zedinjene države, ki bi naj uredile med seboj zlasti carinske, gospodarske in kulturne odnose. Jasno je, da je v tem vprašanju nekaj resnice, ker imamo tu ubožane evropske države in države, na oni strani pa bogato Ameriko, Anglijo itd., ki nima interesa na napredku Evrope, pač pa interes na tem, da Evropo kapitalistično zasušijo in izigrajo. Svetovno gospodarstvo ima namreč druge še bolj nekulturne in z naravnimi dobri obdarjene dežele, ki jih hoče izkoriščati, evropsko gospodarstvo pa držati v šahu, da mu ne zraste čez glavo.

S tega stališča torej delavstvo ne more biti načelno proti gospodarski Panevropi, ker pričakuje od take gospodarske konsolidacije odprtje mej in povzdige produktivne zmožnosti, kar se brez tega predpogoja še dolgo ne bo uresničilo.

Ne sme nas motiti, da je ta koncepcija delo kapitalizma, obenem pa se tudi ne smemo varati, da gre razvoj kapitalistične družbe svojo naravno pot, da si pa mora delavstvo v tem razvoju izvojevati čim več svobode in pravic: to je tudi razredni boj.

Rim jih je prodajal madžarskim mogotcem v tlako. Katoliška duhovščina je tiščala Slovake v temi in slepi pokorščini, da so v strahu pred peklom storili vse, kar so jim ukazali madžarski grofje. Zdaj se vsa rimska duhovščina upira in pleče mreže, da se Slovaška odcepi od Češke zato, da bi lahko svobodno kakor prej slepila ljudstvo. Nekoliko več svobode imajo Slovaki in Čehi v svoji republiki, toda popolne svobode gotovo ne bo, dokler bo duhovščina imela le količkanj vpliva. Dokler se človek boji boga, pekla in hudiča, toliko časa ne more biti svoboden. Svoboden bo šele takrat, kadar bo brez vsakega vlašarstva delal to, kar mu bo narekoval pošten in zdrav razum.

Nastopil je nato angleški govornik. Prečital je resolucijo shoda, katero je priporočil, da jo zborovalci sprejmejo in odpošljejo čikaškemu županu in governerju države Illinois. V znak odobravanja so vsi zborovalci vstali. Pozneje je bilo sklenjeno še to, da se resolucija pošlje vsem dnevnikom v Chicagu. V resoluciji je ostra obsodba proti vsiljivemu Rimu in proti srednjeveškemu pompu, ki ga je duhovščina zbornala v Chicagu.

Govornica v češkem jeziku je pozivala žene. Bil je to apel zadnje ženske, ki čuti krivico, katero je Rim storil vsemu ženstvu. Pozivala je vse žene, naj gredo povsod med svoje sosedo, naj jih pridobivajo za svobodno misel, naj jih uče. Posebno je govornica pozivala matere, da vzgoje svojo mladino v socialističnem duhu.

Nastopil je tudi mladi irski govornik, velik propagator svobodne misli. Trpka je bila njegova govorica, polna sarkazma proti budalostim, ki jih danes vprižarja Rim s svojimi srednjeveškimi svečanostmi v Chicagu. Cerkvi je za denar, za pridobitev novega polja za izžemanje v Ameriki, kajti v Evropi propada in se ruši.

Govoril je tudi urednik češkega dnevnika, Opozarjal je na dejstvo, kako so trgovski »svobodomisleci« postali čez noč »katoličani« in razobešajo žolto-bele zastave.

Še drugi govorniki so nastopili in vsi so želi burno odobravanje.

Drugače je bilo vse mirno, samo nekaj katoliško vzgojenih mladičev, ki so menda bili istega dne pri obhajilu, je hotelo udreti v dvorano s cepci za bitje žoge v rokah. Pa niso prišli do vrat.

Najnujnejši problemi Prekmurja.

Kmetijsko-gospodarska statistika, prehrana in izseljevanje.

Sedanje Prekmurje obsega 931 kvadratnih kilometrov in ima po zadnjem ljudskem štetju 1921. leta 92.415 prebivalcev. Na 1 km² prihaja torej 99.3 prebivalcev, t. j. poleg Medjimurja v vsej državi najgostejše naseljena pokrajina. In ta gostota prebivalstva vsvarja že za bližnjo bodočnost najtežji socialni problem za to pokrajino, kakor razvidno iz nastopnih kmet. statističnih podatkov, po 10letni povprečnosti, ne upoštevaje ujm:

Tek. štev.	Kultura		povprečni pridelek		potreba za seme		preostaja prehrana ljudem in živalim	Opomba
	vrsta	površina ha	na 1 ha q	skupno q	na 1 ha q	skupno q		
1	pšenica	11.574	11	127.314	2	23.148	104.166	
2	ječmen	794	12	9.528	1.6	1.270	8.258	
3	rž	8.050	10	80.500	1.7	13.685	66.815	
4	oves	1.048	10	10.480	1.8	1.886	8.594	
5	koruza	3.417	13	44.421	0.5	1.708	42.713	
6	proso	321	7	2.247	0.25	80	2.167	
7	ajda	2.698	6	16.188	0.9	2.428	13.760	
8	krompir	3.077	75	230.775	20	61.540	169.235	

Površine kultur so povprečno iz kmetijsko-statističnih podatkov od leta 1921—1926.

Glasom popisa živine iz leta 1923 ima Prekmurje: 4710 konj, 38.588 komadov govede, 29.548 kom. prešičev, 113.359 kom. perutnine.

Za preživež rabi: 1 oseba na dan 0.6 kg, tedaj letno 216 kg zrnja; 1 oseba na dan 0.4 kg, tedaj letno 144 kg krompirja.

Po gornji tabeli je, če ni ujim, povprečni pridelek vseh vrst žita (pšenica, ječmen, rž, oves, koruza, proso, ajda) na zrnju 290.678 q.

Potreba na zrnju:

Za seme (glej tabelo) 44.205 q; za prehrano naroda (92.415 × 216) 199.616 q; manj vredna žita (II. vr.) za prehrano konj, goveda, prešičev 72.816 kom. po 50 kg letno) 36.423 q; za prehrano perutnine (113.359 kom. po 50 kg letno) 11.336 q; skupno za živino 47.759 q. Izpad vsled ujim, boleznin in škodljivcev (od 290.678 q letno povprečno najmanj 10 odstot.) 29.067 q. Skupna potreba na zrnju znaša 320.647 q; vsled česar nastaja primanjkljaj na zrnju 29.969 q, t. j. primanjkljaj na zrnju za 13.874 oseb (29.969 : 216).

Povprečni pridelek krompirja (po tabeli) če ni ujim 230.775 q.

Potreba na krompirju:

Za seme (glej tabelo) 61.540 q; za prehrano naroda (92.415 × 144) 133.077 q; za prehrano 29.548 prešičev po 50 kg povprečno letno 14.774 q; izpad vsled ujim, boleznin in škodljivcev (od 230.775 q letno povprečno 10 odstotkov) 23.077 q; skupno 232.468 q; vsled česar nastaja primanjkljaj na krompirju 1693 q, to je primanjkljaj za 1175 oseb (1693 : 144).

Pred vsem manjka tedaj kruha 13.874 osebam. To pa v prvi vrsti v

severnem hribovitem delu Prekmurja na »Goričkem«, kjer je manje oratne zemlje, ki je malo rodovitna in kjer je narod večinoma jako gosto naseljen.

V resnici pa bo število kruha potrebnih še večje, ker dobra petina vse prekmurske zemlje pripada veleposestnikom, ki posedujejo večinoma najboljše in najrodovitnejše lege. Agrarna reforma je v zadnjih letih sicer razdelila mnogo te veleposestniške zemlje med agr. interese, vendar je ostalo še mnogo zemlje pod raznimi imeni in svrhmi v njih lastni režiji.

Radi preobljudenosti, radi zaščitne politike veleposestev pod prejšnjo madžarsko upravo, tedaj radi pomanjkanja kruha doma, je narod že pred vojno bil prisiljen, iskati si obstoja izven svoje ožje domovine. Že tedaj so nastale v Združenih državah Amerike, kakor v Chicagu, Clevelandu, Southu, Betlehemu i. dr. velike kolonije Prekmurcev, in dosega število teh izseljencev že približno 60.000 duš.

Mnogi so si iskali zaslužka v rudkopih in tovarnah v Nemčiji, Avstriji in drugih delih Evrope. Največ pa se jih je preživel kot sezonski poljski delavci na prostranih veleposestvih v notranjosti Madžarske, v Slavoniji, Banatu i. dr.

Danes so Združene države za izseljenje, posebno iz Jugoslavije, takorekoč zaprte. Rudniki in tovarne v Nemčiji in drugod so skrčili svoje obrate in zaenkrat ne rabijo naših delavskih sil. Madžarska ne pripušča več od letos naprej naših sezonskih poljskih delavcev; državno posestvo Belje kakor nekatera druga vsled agrarne reforme skrčena veleposestva v Banatu, Slavoniji in drugod zamorejo zaposliti le malenkosten del tuk. razpoložljivih delavskih sil.

Prekmurje je že sedaj preobljudeno, narod pa se nenavadno močno množi. Kruha doma je premalo, industrije ni, dežele pa, kjer si je Prekmurec skozi dolgo dobo služil kruh, so mu danes takorekoč zaprte. Splošno pomanjkanje in beda naroda je že sedaj velika, v nekaterih najrevnejših občinah, na Goričkem, je silno pomanjkanje — skoraj lakota, kljub temu da je prošlo leto 1925 glede donosnosti zemlje bilo rekordno leto; mnoge družine v teh občinah stradajo že več mesecev kruha.

Drugače sicer pošten značaj Prekmurcev začenja ob teh težkih gospodarskih in socialnih prilikah trpeti; tatvine so vedno gosteje, tihotapstvo zavzema vedno večje dimenzije. Razumljivo, da je nezadovoljstvo z vsem in v vsem veliko.

Smatramo, da je akcija v tem pogledu nujna.

Predvsem se z ozirom na preobljudenost in splošen težek gospodarski in socialni položaj Prekmur-

Ameriški socialisti in evharistični kongres.

Chicago, 28. junija.

Medtem ko hrupni trgovski Chicago nori in se veseli velikih dobičkov, ki jih prinese evharistični kongres, imajo svobodomiselnih društva protestne shode proti klečeplaznemu nastopanju nekaterih javnih uradov, ki poklekajo pred rimsko hierarhijo, in proti vsemu klerikalnemu vsiljevanju z evharističnim kongresom. V pondeljek zvečer so imeli protestni shod češki svobodomisleci v svoji dvorani »Sokol Havliček-Tyrš«. Dvorana je bila premala za ogromno število udeležencev, zato so najeli še sosedno dvorano naše slovenske podporne jednote. Navzočih je bilo tudi veliko Slovencev.

Govorniki so predvsem povdarjali stališče svobodomiselnih Čehov, obenem pa tudi opozarjali vso Ameriko pred nevarnostjo Rima. V obeh dvoranah so bili isti govorniki, in sicer so se menjali tako, da so po končanem govoru v eni dvorani šli v drugo. Udeleženci so govore burno odobraval.

Posebno burno odobravanje je žel J. J. Jelinek. Slikal je tragedijo češkega ljudstva, ki se je že pred davnimi stoletji hotelo odtrgati od tlačiteljskega Rima. Razložil je žalostno poglavje v zgodovini Čehov, ko je rimska cerkev morila tisoče najboljših ljudi češkega naroda. Iste nakane kakor jih je imela rimska cerkev z zaslužjevanjem Evrope, iste nakane ima s svojim prihajanjem v Ameriko, v deželo dolarjev, zlata in bogastva, v deželo, kjer je na dolarju zapisano »IN GOD WE TRUST«. Z dogmo, katera se zoperstavlja zdravemu človeškemu razumu — rešnjim telesom (vero, da ljudje jedo živo telo svojega boga) in s pompom hoče preslepiti ljudstvo, ki ne pozna rimske pohlepnosti in zločinov v preteklosti.

Nastopil je slovaški govornik in na kratko naštel krivice, ki jih je Rim izvršil slovaškemu ljudstvu.

Držite se stare navade

in uporabljajte še nadalje davno preizkušeni

Pravi Franckov kavni pridatek.

Ta pocenjuje kavo, ja krepča in ji daje dober okus.
Tudi k žihu spada neobhodno Pravi Franck.

ja ne bo moglo eventuelno podpirati tuk. veleposestev ob izvajanju agr. reforme pri puščanju raznih supermaksimov in kakih specijelnih gospodarskih ustanov, izvzemši kmetijsko šolo v Rakičanu.

Predočiti si je tudi dejstvo, da Prekmurec neizmerno ljubi svojo grudo in da se le v največji stiski izseli iz Prekmurja. Vendar pa ne bo druge odpomoči, kakor da se odvišek naroda začena s posebno državno podporo izseljevanja, odnosno naseljevanja v ostalih manj obljudenih pokrajinah naše države. Ako pa bi to ne bilo izvedljivo, da se prične z večjo izseljeniško akcijo v Južno Ameriko in sicer v prvi vrsti v Argentinijo. V zadnjih letih se je v Argentinijo izselilo že precej Prekmurcev, imovitejših, ki so si mogli sami plačati potne stroške. Kakor poročajo, se počutijo ti prvi naši izseljenci v Argentiniji jako dobro. Po dobljenih informacijah so podnebje, gospodarske in socialne prilike v Argentiniji, ki je izrazito agrarna država, za naše ljudi, poljedelce, izredno ugodne.

Proti ukinitvenju nedeljskega počitka za privatne nameščenice.

Centralni sekretariat Delavskih zbornic je poslal na ministrstvo za socialno politiko naslednjo vlogo:

»Podpisano tajništvo dobiva vsak dan nešteto pritožb in protestnih resolucij od strani prizadetih delavskih organizacij proti odpravljanju nedeljskega počitka v trgovini in raznih drugih delavnih. Posamezni veliki župani izstavljajo nezakonite odloke, ki dovoljujejo nedeljsko žurno delo v mestih, ki ne štejejo nad 10.000 prebivalcev, četudi določa zakon o zaščiti delavcev, da more izdati taka dovoljenja le potom posebne uredbe samo ministrstvo trgovine in industrije v sporazumu z ministrstvom za socialno politiko. Še več: nekateri veliki župani (karlovaški, osiješki) izdajajo dovoljenja, po katerih morajo nastavljenjci delati ob nedeljah ne samo po dve uri, nego celo dopoldne!

Popolni nedeljski odmor ni potreben samo delavcem, nego tudi trgovcem. Zato so tudi oni v veliki večini za vzdržanje nedeljskega po-

čitka. Le malo število trgovcev zahteva, da se nedeljski počitek odpravi.

Zato apelira podpisano tajništvo na ministrstvo, da pozove velike župane, da mu poročajo o izvedbi ministrskih naredb o nedeljskem počitku ter o odpiranju in zapiranju trgovin ter da skliče nato anketo zainteresiranih delavskih in delodajalskih organizacij in njihovih zbornic z namenom, da se na njej definitivno uredi vprašanje nedeljskega počitka, kakor to predpisuje zakon o zaščiti delavcev.«

Razvitje prapora v Zabukovci.

Delavska telovadna in kulturna zveza »Svoboda«, podružnica Zabukovca, priredi dne 18. julija slavnostno razvitje društvenega prapora s sledečim sporedom:

1. Zjutraj sprejem gostov na kolodvoru Žalec pri jutranjih savinjskih vlakih, ki prihajajo ob 6.43 iz Saleške doline in ob 8.10 iz Celja.
2. Po sprejemu korporativni odhod na slavnostni prostor razvitja, t. j. na vrt s. Ivo Cocej v Migojnicah.
3. Pozdravni in slavnostni govor.
4. Razvitje in zabijanje spominskih žebeljev.
5. Slavnostni obhod.
6. Ob 2. uri telovadni nastop D. T. E. iz raznih podružnic Slovenije.
7. Po nastopu prosta zabava z raznimi razvedrili.

Pri slavnosti igra delavska godba iz Trbovelj.

Slavnost se bo vršila ob vsakem vremenu. Ona društva, ozir. organizacije, katere imajo zastave, naj jih prinesejo s seboj. Za polovično vožnjo je zaproseno za 17., 18. in 19. julija. — Uverjeni smo, da se bodo sodrugi odzvali v obilnem številu ter posetili naš še tako nezaveden kraj, ter s tem pokazali moč delavskih kulturnih organizacij. Odbor.

KOLESA

najboljša in najcenejša samo pri

J. GOREC

Palača Ljublj. kreditne banke.

Jack London:

Železna peta.

(Socijalni roman. Prevel I. V.)

(Dalje.)

Socijalistični tisk je pa borbo sprejel. V krogu čitajočega delavstva se je znalo, da je knjiga zatrt. Ali le samo tu. Nato se je velika socijalistična založba »Apel na razum« dogovorila z očetom, da založi in izda knjigo.

Oče je bil srečen, Ernsta pa je vznemirilo.

»Rekel sem vam, da stojimo na meji nepoznanega. Velike reči se pripravljajo okrog nas. Mi čutimo to. Njegovega bistva ne poznamo, ali ono je tu. Pod njegovo težo se trese cela zgradba družbe. Ne sprašujte me; kaj natančnega ne znam sam. Ali iz tega valovanja v družbi se nekaj izkristalizira. Zatrtje knjige je eden iz udarcev. Koliko knjig je bilo zatrtih? Niti najmanjšega pojma nimamo, koliko. Mi tavamo v temi. Nimamo mogočnosti, da bi zvedeli to. Pazite, kmalu bo zatrt socijalističen tisk in socijalistične založbe. Bojim se, da je to blizu. Zadaviti nas hočejo.«

Ernst je bil mnogo dalekovidnejši; nego drugi socijalisti. In res, dva dni pozneje je bil zadan prvi udar. Časopis »Apel na razum« je izhajal tedensko. Število naročnikov med proletarijatom je znašalo sedemstopenetdesetisoč. Poleg tega so izhajale zelo pogosto posebne izdaje z naklado od dveh do petih milijonov izvodov. Ti veliki izdatki so bili kriti od majhnega štaba prostovoljnih sotrudnikov, ki so se zbirali okrog

»Apela na razum«. Prvi udar je bil naperjen proti tem posebnim izdajam in — bile so zatrt.

S samovoljno odredbo poštne oblasti je bilo odločeno, da posebne izdaje niso noben redno izhajajoči časopis in je pošta vsled tega odklonila razpošiljatev.

Teden pozneje je odločila pošta, da je list sam puntarske narave in je docela odpovedala njegovo razpošiljatev. To je bil strašen udar za socijalistično propagando. »Apel« je obupal. Sklenilo se je, dostavljati list naročnikom potom ekspresnih družb. Ali te so to odklonile. To je bil konec »Apela«. Vendar še ne popolnoma. Založništvo »Apela« je hitelo, da pospeši izdajo očetove knjige. Dvajset tisoč izvodov knjige je bilo že v knjigovoznici in tiskarski stroji so jo tiskali še naprej. Ali kmalu na to, in brez svarila, je neke noči prišla tolpa ter med vihranjem ameriške zastave in petjem patriotskih pesmi zažgala ves inventar »Apela« in ga tako uničila popolnoma.

Girard in Kansas sta bili mir ljubeci mesti. Nikdar ni bilo tam delavskih nemirov. »Apel« je plačeval enotne mezde. In v resnici je bil hrbtnica mesta, ker je dajal zaslužka stoterim moškim in ženskam. Niso bili to meščani Girardski, iz katerih je bila sestavljena požigalska tolpa. Ta tolpa je bila, kakor da je izrastla iz zemlje in se zopet, ko je opravila svoje delo in nalogo, pogreznila v zemljo. Ernst je videl v tem dogodku usodne predznake.

»V Združenih državah je organizirana črna stotinja«, je dejal. »To je začetek. Začelo se je. »Železna peta« je postala smela.«

Tak je bil konec očetove knjige. Tekom časa smo videli še več činov »črne stotnije«. Vsak

Dnevne novice.

Zakaj zavlačujejo? Že 14 dni zavlačuje mariborski župan sklicanje redne občinske seje. To zavlačevanje je sumljivo in sklepamo, da se vrše zakulisna pogajanja z gotovimi grupami, ki naj nadomestijo že danes več kot sigurno razbiti narodni blok. Izgleda, da so socialisti dosegli svoj namen. Razkrili so nečednosti pri Mestni hranilnici — k sreči še pravočasno in razbili so narodni blok! Koliko časa in s kom se misli vzdržati še klerikalni župan na tem mestu, se bo takoj videlo! Dobro pa je, če začne razmišljati že danes o minuli županski slavi!

Radikalni kreg. Dolgo je že od tega, ko je radikalna stranka zavrgla svoj program in postavila Pašiča na to mesto. Pašič in njegova brada, to je danes program radikalne stranke in ko odnese Pašič komaj svoje radikalne pete, se takoj začne med ministri in poslanci prepri, ki ogrožajo čisto enotnost stranke. Sedaj se kregata med seboj n. pr. notranji in zunanji minister. Jutri se bosta skregala zopet druga dva, narod bo pa ta čas plačeval davke in klical »živijo«!

Delavci v državnih podjetjih in socialno zavarovanje. V smislu § 290 finančnega zakona za l. 1926 so bili delavci v državnih nepridobitnih obratih oproščeni plačevanja prispevkov za socialno zavarovanje, vendar pa naj bi imeli vse pravice do dajatev zavarovanja. To določbo § 290 je ministrstvo sedaj izpremenilo v toliko, da ostanejo vsi ti drž. delavci in nameščenci še dalje zavarovani pri okrožnih uradih, toda zavarovalne prispevke bo od 1. aprila 1926 izplačevala država sama. Od prispevkov, ki jih zavarovanje pobira, bodo delavci teh podjetij plačevali od navedenega dne dalje le 2½ odst. za borzo dela in 8⅓ odst. za Delavsko zbornico. Prispevek za slučaj bolezni in nezgode ter 2½ % za borzo dela pa bo plačevala za svoje nameščence država. S tem je urejena zadeva tako, da bodo odslej imeli ti delavci nemoteno vse pravice do dajatev, ki jih nudi zakon za zavarovanje delavcev zavarovanim članom.

Zobotehnične naprave članom O. U. Z. D. Delavska zbornica za Slovenijo sporoča: Na razna tozadevna vprašanja obveščamo interese, da je izdal okrožni urad v svoji okrožnici št. 36 pod opr. štev. 1317/2—26 nova navodila, glasom katerih morajo k stroškom zobne nege in zobotehničnih naprav deloma prispevati zavarovanci sami. V tem oziru določa ta okrožnica sledeče: I. V slučaju plombiranja zob za člane in njih svojce prispeva urad po sledečem ključu: a) po 6mesečnem nepretrganem članstvu 30 odstotkov; b) po 1letnem nepretrganem članstvu 50 odstotkov; c) po 2letnem 75 odstotkov; d) po 3letnem nepr. članstvu 100 odstotkov. Popraviti se pa mora vse zobovje, ki je potrebno nege, ne pa le delno. — II. Za napravo umetnega zobovja prispeva le članom, pod nobenim pogojem pa ne njih svojcem, in sicer po sledečem ključu: a) v slučaju 1letnega članstva v zadnjih dveh letih za 4 zobe; b) v slučaju 2letnega članstva v zadnjih štirih letih za 8 zob; c) v slučaju 3letnega članstva v zadnjih šestih letih za 12 zob; d) v slučaju 4letnega članstva v zadnjih osmih letih za 16 zob; e) v slučaju 6letnega članstva dovoli OUZD zobne naprave v celoti. Prispevek za napravo umetnega zobovja se dovoljuje le pod pogojem, da manjka članu 12 zob in da ugotovi stroga zdravniška preiskava tako slabo zdravstveno stanje in stanje telesne prehrane, da je umetno zobovje nujno potrebno

Neurje. Že dolgo ne pomnijo ljudje toliko in tako usodepolnih poplav, kot smo jih doživeli ravno letos. Zlasti naš Banat in Srbija so občutno trpeli vsled velikanskih poplav, ki so uničile na milijone narodnega gospodarstva in ponekod zahtevale tudi človeške žrtve. Dež pa še vedno ni pojenjal in tako je prizadeto prebivalstvo še vedno v nevarnosti. Vlada je pa poslala parlament na počitnice, ko bi moral sklepati o podpori poplavljenecem. — Pa tudi Nemčija, Avstrija in Madžarska so bile občutno prizadete vsled te elementarne katastrofe. Listi poročajo, da je prišlo v Berlinu

teden je pošta temu ali onemu socijalističnemu listu ustavila razpošiljatev in v več mestih je »črna stotinja« uničila socijalistične tiskarne. Časopisi so seveda hvalili, primerno reakcionarski politiki, gospodujoči razred in uničen socijalističen tisk je bil lažljivo opisan in potvorjen, med tem ko se je »črna stotinja« slavilo kot resnične patrijote in rešitelje družbe. Te laži in potvorbe so bile tiskane tako prepričujoče, da so celo razburjeni duhovniki s prižnic hvalili »črne stotnije«, čeravno so obžalovali tako nasilje.

Zgodovina pa je hitela urno naprej. Jesenske volitve so stale pred durmi in Ernst je bil od socijalistične stranke določen, da kandidira v kongres. Njegovi izgledi so bili ugodni. Stavka električne železnice v San Francisco je bila zlomljena in ravnotako stavka voznikov, ki je sledila tej stavki. Ta dva poraza sta bila zelo bridka za organizirane delavce. Vse obalne organizacije s svojimi zavezniki iz stavbne stroke so podpirale voznike in vsi so neslavno podlegli. Bila je to krvava stavka. Policijski pendreki so premlatili nešteto glav in seznam ubitih se je povišal, ko so zagovorile k temu še strojnice.

Vsled tega je bilo delavstvo sovražno in osveteželjno. Poraženi na polju stavk so silili, da se osvetijo s politično akcijo. Svoje delavske organizacije so vzdržali na njih višini in to jim je dajalo moč v političnem boju, ki se je raznel. Ernstovi izgledi, da bo izvoljen, so bili dan za dnevom večji. Dnevno se je izjavljalo vedno več organizacij, da oddajo svoje glasove socijalistom in končno se je moral Ernst smežati, ko so celo pogrebna društva in mesarski pomočniki izjavili, da ga bodo volili.

Dragoceno darilo za vse

Ljudi nam daje mati zemlja v zdravnih zeliščih, katere rodi v naš blagor. Iz takih koristnih zelišč je sestavljeno že 27 let priljubljeno domače sredstvo: Fellerjev blagodišeči »Elsa-

fluje«. Kakor že v času naših dedov, tako se hvali tudi sedaj kot zanesljiv ublažitelj bolečin pri reumatizmu, v križu, trganju v udih in glavi, ter pri zobobolu. Odlično služi pri utrujenosti in onemoglosti, krepi in osvežuje mišičevje in živece, ter kljubuje hladnemu zraku. Pomešan z vodo je prijeten za grgranje, za vrat in grlo. Izvrsten kosmetikum! Odznotraj in odzunaj je močnejši in večjega delovanja kot

francosko žganje. 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici za 63 Din, 12 dvojnatih ali 4 specialne steklenice za 99 Din, 36 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic za 250 Din že obenem z zabojem in poštnino razpošilja po povzetju lekarnar Eugen V. Feller v Stubici Donji, Elsatrg 202, Hrvatska. Posamezna doza Elsafluja dobi se po vseh lekarnah in sorodnih trgovinah po znižani ceni za 9 Din.

v nedeljo vsled velikanskega neurja 14 ljudi ob življenje, 80 pa je bilo ranjenih.

»Hlapec Jernej« v angleškem prevodu. Založništvo »Vanguard Presse« v Njujorku bo izdalo meseca septembra Cankarjevega »Hlapca Jerneja« v angleškem prevodu. »Hlapec Jernej« izide kot prva knjiga serije »People's Classics«, to je nove zbirke najboljših književnih proizvodov vseh časov in vseh narodov, ki bo štela preko tristo biserov mednarodne literature. Glavni urejevalci te zbirke je znani ameriški pisatelj Upton Sinclair, ki se je toplo zavzel za objavo te večno lepe in karakteristične Cankarjeve umetnine. Prevod je oskrbel naš sodrug Adamič. Založništvo je njegov prevod pohvalilo, ker meni, da je prevajalec dobro pogodil duh Cankarjevega dela. Ta prevod je začelo tudi že objavljati glasilo naših ameriških sodrugov »Prosveta«.

Zmaga avstrijskega delavstva pri volitvah v Delavsko zbornico. Socialistični pokret v Avstriji je zelo močan in tako velja danes zlasti za avstrijske kapitaliste sicer bridko socialistično načelo: »Nič brez nas in tudi nič proti nam!« Tako so dobile v dunajski delavski zbornici naše strokovne organizacije 67 mandatorov in vsi ostali nasprotniki komaj 9. Skoro isto razmerje je v Gradcu in vseh drugih krajih. Naše delavstvo bo moralo iti k avstrijskim sodrugom v šolo!

Poostritev položaja v angleški rudarski stavki. Položaj v rudarskem konfliktu se je zopet poostiril. Lastniki premogokopov so z letaki razglasili, da bodo tudi pri podaljšanju delovnega časa od 7 na 8 ur po stavki dovolili le iste plače, kot so bile pred stavko. Posamezni podjetniki jim hočejo črtati tudi doklade. Ta korak je baje doslej vedno rudarjem nasprotno konservativno vladno angleških lordov prepričal o tem, da se s takim postopanje štrajk le podaljšuje. Smo radovedni, kaj bo sedaj vlada ukrenila proti lastnikom, ki jih je skozi celo borbo edino le ščitila.

Ameriški rudarji za angleške tovariše. Thomas Kennedy, blagajnik ameriške rudarske organizacije, je sporočil, da so rudarji pričeli pošiljati denar angleškim tovarišem, da vzdrže v izporu. Eksekutiva rudarske organizacije je razposlala tudi okrožnice na svoja lokalna društva, da prispevajo za pomoč britskim rudarjem. Ameriški rudarji se sami nahajajo v slabem položaju zaradi brezposelnosti in podjetniške ofenzive, a kljub temu so pri volji, podpirati svoje brate v Veliki Britaniji. Iz Londona je došla izjava od A. J. Cooka, tajnika Britske rudarske federacije, da je ameriška rudarska federacija obljubila petdeset tisoč dolarjev v pomoč in da je prvi obrok že dospel. Cook je dalje sporočil, da je prejel od organiziranih ameriških krojaških delavcev deset tisoč dolarjev. Dve največji delavski strokovni organizaciji in druge delavske strokovne organizacije v Ameriki sta organizirali posebno akcijo za pomoč družinam angleških rudarjev. To bo vplivalo tudi na druge delavce, kot stavbinske, železniške, tiskarske, ki se nahajajo v boljših gospodarskih razmerah, kot v preteklosti in ki bodo tudi pomagali angleškim rudarjem.

Ameriški delavci za svoj tisk. Običajna junijska veselica v Čikaskem ljudskem vrtu v prid socialističnemu tisku je izpadla tudi letos prav dobro. Lepo vreme je privabilo na tisoče delavcev vseh narodnosti, ki so, bodisi sami ali s svojimi družinami, posetili park in se prijetno zabavali do poznega večera. William Coleman, socialistični poslanec v wisconsinski legislaturi, Leo Krzycki, organizator krojaških delavcev in kandidat za podguvernerja socialistične stranke v Wisconsinu, in W.

H. Henry, glavni tajnik stranke, so bili glavni govorniki. Prireditev je dala prav lep dobiček, ki se bo razdelil med socialističnimi listi.

Se je čas! Delovanje nepripravnih sredstev za pranje telesa se posebno hitro pokaže pri umivanju glave. Medli lasje s sivim svetlikanjem so pogosto posledica takih procedur. Elida Shampoo čisti lase in lasišče prijetno in temeljito ter odstranjuje nepotrebno maščobo. — Močna pena zavije vse nezaželjeno in se lahko izmije. Umivanje glave z Elida Shampoo je naravnost veselje in krepi občutek snage ter daje lasem naravni, svetleči sijaj. — Toda pazite na zavoj! Modro-zlato! Elida Shampoo je brez sode! — Shampoo.

Novinarska korespondenca firme Bata.

Primer mladim ljudem. Predsednik ameriških Zedinjenih držav je začel kot sobar. Predsednik Češkoslovaške, Masaryk, je začel kot kovaški vajenec. Izumitelj Toma Alva Edison je začel kot prodajalec časopisov. Cook je začel kot dninar. George Stephenson je začel kot živilski čuvaj. Tomás Bata, lastnik največjih tovarn obutve v Evropi, je začel kot navadni čevljarški delavec.

Letošnji vsesokolski zlet in Bata. Da bi nastavljeni tovarne Bata mogli sodelovati v polnem številu na zletu, je uprava zavoda sklenila, priznati vsem nameščencem odsotnost od 4. do 11. julija t. l. Od 3. julija bodo vozili posebni brzi vlaki med Prago in Zlino.

Od najnižjega do najbolj odgovornega mesta — to je geslo nameščencev tovarne Bata. Delavci, zaposleni v Batinih delavnicah za popraviljanje obutve, se postopoma pozivljajo v Zlino, da položijo strokovni izpit. Sposobni postanejo poslovodje prodajalnic.

Malokateremu je znano, da firma Bata ne izvaža svojo obutev samo po celi Evropi, nego da uspešno okupira svetovna tržišča. Svoje prodajalne in izključno razprodaje ima že v Egiptu in v Indiji (v Bataviji na otoku Java). Namerava izvažati tudi v Avstralijo in na Japonsko. V Mandžuriji ima že svoje zastopstvo.

Bata in Ford. Da bi omogočila svojim nameščencem ceni nakup avtomobilov, je prevzela firma Bata v Zlini zastopstvo Ford Motor Company za Češkoslovaško. V teku je dogovor za zastopstvo motociklov Indian.

ZIKA

je najboljša žitna kava!

Kultura.

Mariborski koncert.

V zadnjem času smo imeli v Sloveniji več koncertov, ki so jih organizirale naše kulturne organizacije. Izmed vseh teh koncertov je bil pevski večer, ki ga je priredilo naše mariborsko pevsko društvo »Krilato kolo« preteklo soboto v prenapolnjeni Götzovi dvorani, gotovo najbolj na višku. To ni bil več koncert, ki naj nudi le prvi pregled pojavljajočih se glasbenih in pevskih stremeljenj v naši sredini, to je bil koncert, ki je v gotovih momentih dosegel najvišjo stopnjo umetnosti. Bili smo tekom tega lepega večera večkrat naravnost iznenadeni.

Večer je otvorilo železničarsko glasbeno društvo z marzeljezo. To društvo je eno naših najmlajših glasbenih organizacij; ustanovljeno je bilo komaj pred dobrim letom dni in vendar je pokazalo pod sigurnim, izkušenim, temeljitim in umnim vodstvom svojega učitelja M. Schönherrja nepričakovano visoko stopnjo popolnosti. Vrline tega našega glasbenega zbora so prišle zlasti drastično do veljave v skladbah »Iz slo-

venskih krajev«. Takoj po nastopu glasbenega društva nas je presenetil pevski zbor z Zajčevjo kompozicijo »Slava delavstvu«. Že ob tem robustnem spevu, ob tej mogočni himni, ki daleč prekaša običajne himne tujih komponistov, ki so jo pevci peli s silnim zanosom ter ubranostjo in točnostjo obenem, smo spet občudovali veliko tehnično, umetniško in izredno pedagoško silo znanega pevovodje in komponista Vogriča. Naš mariborski pevski zbor je znal v razmeroma kratkem času oživeti, navdahniti, izpopolniti, sharmonizirati, tako da smo se od točke do točke čudili in divili. Ni bilo to lahko delo, ker je bilo treba vstvarjati večinoma iz absolutno nepripravljenega, neizšolanega, nezadostnega, skoro povsem novega, češče tudi nepripravnega glasovnega in muzikalnega materiala. Bilo je treba Vogričevega krepkega temperamenta, Vogričeve šole in izkustva, Vogričeve neusahljive, čiste umetniške ljubezni in učiteljske vneme, da se je ta njegov pevski zbor mogel povzpeti do take popolnosti in višine. Občudovati mora to še najstrožja, najbolj razvajena in pedantna kritika. Vogrič je star pevski delavec in komponist, ki je trajno navdahnil marsikateri pevski zbor v Sloveniji in v Primorju, a ne čudimo se, da je mogel s svojim zborom podati s takim doumevanjem in harmonično tako močno in točno »Križace na morju«, in njegovo »Izpremenjeno srce«, kjer je zlasti igra in melodija ženskih glasov in notranji globoki kontrast zavzemal in dvigal ter podajal skladno in fino celoto.

Nastopil je na tem zboru tudi stari in dobro znani zbor mariborskih pekovskih pomočnikov, ki razpolaga s prav lepimi in dobrimi glasovi, pod vodstvom znanega mariborskega učitelja Füllekruasa z Volaričevem »Zvečer« in Kramerjevem »Der Traum von meiner Liebe«, nato pevsko društvo »Frohsinn« z dvema kompozicijama pod vodstvom istega svojega starega in odličnega pevovodje. Ubrano petje, disciplinirani in izšolani glasovi. Začudil je nadalje mladi, menda najmlajši naš pevski zbor »Svoboda« iz Ruš, ki razpolaga s celo vrsto izbornih glasov. Ti glasovi bi bili pri večjem zboru pravi blagoslov za zbor in pevovodjo. In ne samo izbrani glasovi, nego tudi muzikalno razumevanje. Pevski zbor naših pridnih ruških delavcev zasluži, da se še posebej omeni in pohvali.

Pri tem mariborskem koncertu smo imeli znova priliko videti in slišati stare, vsem nadvse pristrčno dobrodošle zagrebške pevce društva »Jednakost«. O izbornih kvalitetah, o fini tehniki, muzikalni izbrušenosti in rutini tega zbora smo že pisali in tega ne bomo ponavljali. Občinstvo je pozdravilo hrvatske sodruge z dolgotrajnim toplim aplavzom, kakor so ga tudi zaslužili.

Z burnim ploskanjem je bilo nagrajeno tudi pevsko društvo »Cankar« iz Ljubljane, ki je pelo z občutkom »Barcarolo« in »Je pa davi« v posebni varijanti, ki pa slabi priprostost, melodičnost in naravno lepoto te naše, menda najlepše slovenske narodne pesmi. Glasovi disciplinirani. Ugajal je zlasti zborov topel in mehek bariton.

Lep uspeh je doseglo tudi pevsko društvo »Naprej« iz Celja, ki kaže od koncerta do koncerta večji napredek. Ugajali sta obe točki. Omeniti moramo še pevski zbor ptujskih sodrugov »Naprej« pod vodstvom sođr. Šetine, ki je odpel »Škrjančka« in »Mi vstajamo«. Zbor je številno šibek, sicer bi prišel bolje do veljave. Bilo je lepo, da so se odzvali tekmi »Krilatega kola«.

Pevskemu zboru »Krilato kolo«, ki je koncert priredil in nastopil tudi sam menda prvič na večjem koncertu, se je tudi izplačal. Udeležba, kakor rečeno, je bila velika,

občinstvo je bilo prirediteljem hvaležno, obsipalo je s cvetjem pevce, učitelje Vogriča, Füllekruasa, Schönherrja ter ostale goste. Bil je lep večer, ki dela čast porajajoči se delavski vnemi za glasbo, lepo petje in lepo umetnost.

»Brezalkoholna produkcija«, Ljubljana, Poljanski nasip 10/5, pošlje vsakemu naročniku »Delavske Politike« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj, ne bo Vam žal!

Vajeniška štatistika za Slovenijo.

III.

V naslednjem prinašamo izkaz vajencev, zaposlenih v posameznih okrajih Slovenije in ki so zavarovani pri O. U. Z. D. Izvzeti od te statistike so le oni trgovski vajenci, kateri so zavarovani pri Podpornemu trgov. bolniškemu društvu »Merkur«. Pri tem društvu je skupno zavarovanih 624 trgovskih vajencev, za katere pa nimamo podatkov o njihovi razdelitvi po okrajih.

Mesto Ljubljana 753 podjetnikov s 1859 vajenci, Maribor 618 mojstrov in trgovcev s 1340 vajenci, Celje 336 s 700 vajenci, Ptuj 220 s 396, Murska Sobota 108 s 168, Kranj 108 s 246, Novomesto 123 s 229, Kočevje 76 s 122, Vrhnika 79 s 120, Št. Vid nad Ljubljano 102 s 191, Jesenice 65 s 154, Bled in Lesce 52 z 92, Radovljica 45 s 84, Bohinjska Bistrica 37 z 59, Podnart 26 z 52, Škofja Loka 70 s 108, Žiri 54 s 85, Železniki 38 z 49, Vič-Glince 48 s 75, Dev. Marija v Polju 23 s 50, Moste pri Ljubljani 33 s 44, Višnjagora 13 z 18, Zgornja Šiška 20 s 26, Hrušica pri Ljubljani 20 z 28, Ježica 20 z 29, Studenec-Ig 17 z 23, Javornik na Gorenjskem 17 z 28, Kropa 26 s 35, Kranjska gora 19 s 26, Mojstrana 15 s 23, Gorje pri Bledu 17 z 28, Gorenjavas 22 z 31, Predoslje 26 z 31, Tržič na Gorenjskem 79 s 134, Krize pri Tržiču 59 z 98, Kamnik 74 z 119, Domžale 43 s 77, Mengeš 31 z 58, Moravče 13 s 23, Dob pri Domžalah 20 s 34, Logatec 25 s 40, Cerknica pri Rakeku 31 s 44, Begunje pri Cerknici 15 z 18, Staritrgr pri Rakeku 23 z 28, Rakek 13 s 17, Sodražica 21 s 55, Dolenjskem 49 s 76, Velike Lašče 18 z 21, Videm pri Dobrem polju 18 s 23, Semič 24 s 35, Straža 14 z 29, Žužemberk 23 s 30, Trebnje 25 s 34, Toplice 24 z 38, Črnomelj 45 s 70, Mirna 16 z 22, Vinica 24 s 35, Krško 52 z 90, Skočijan pri Mokronogu 25 z 38, Št. Jernej 29 z 37, Kostanjevica 23 s 40, Rajhenburg 41 s 66, Sevnica 49 z 79, Dobova pri Brežicah 24 s 44, Brežice 93 s 149, Leskovec pri Krškem 18 s 27, Mokronog 25 s 47, Raka pri Krškem 18 z 28, Videm 14 s 24, Podčetrtek 30 s 40, Sv. Peter pod Gorami 17 z 22, Bizeljsko 18 z 22, Zagorje ob Savi 55 s 86, Trbovlje 89 s 170, Hrastnik 37 s 65, Dol pri Hrastniku 8 z 19, Litija 33 s 65, Smartno pri Litiji 12 z 28, Štore pri Celju 27 z 41, Smarje pri Jelšah 28 s 36, Vransko in Gomilsko 42 s 67, Zalec 36 s 77, Polzela 24 s 47, Št. Jurij ob juž. žel. 37 s 54, Vojnik 45 z 58, Rogatec 15 s 27, Rogaška Slatina 40 z 73, Zidanmost 14 s 26, Radeče pri Zidanem mostu 50 z 80, Braslovče 31 s 54, Laško 42 z 72, Šoštanj 71 s 114, Velenje 54 z 81, Rečica ob Paki 35 s 50, Ljubno 16 z 21, Slovenjgradec 58 s 95, Prevalje 26 s 35, Črna 20 s 40, Guštanj 20 z 39, Vuzenica 12 z 18, Muta 19 z 21, Marenberg 32 s 45, Mislinje 17 s 24, Dravograd 24 s 37, Konjice 66 s 105, Slovenska Bistrica 64 s 119, Zreče 31 s 45, Vitanje 17 z 21, Poljčane 18 s 25, Oplotnica 24 z 28, Pragersko 12 s 17, Zg. Poljskava 17 z 22, Središče 48 s 73, Sv. Marjeta v Moškanjcih 19 s 27, Sv. Urban 15 z 23, Ivanjokvi 13 s 17, Velika Nedelja 19 s 26, Moškanjci 26 z 38,

Ormož 73 s 105, Ptujška gora 14 z 19, Sv. Lovrenc na Drav. polju 11 s 17, Selnica ob Dravi 13 z 18, Fram 16 z 22, Sv. Lovrenc na Pohorju 10 z 19, Brezno 25 s 30, Ruše 20 z 49, Hoče 22 s 44, Zg. Sv. Kungota 12 z 19, Sv. Lenart v Slov. gor. 44 s 57, Sv. Trojica v Slov. gor. 34 s 50, G. Radgona 49 z 80, Ljutomer 91 s 146, Križevci 42 z 59, Radenci 31 z 41, Apače 52 z 83, Mala Nedelja 11 s 16, Ivanjci 10 z 10, Sv. Jurij ob Ščavnici 40 s 50, Dolnja Lendava 79 s 119, Beltinci 89 s 116, Dobrovnik 35 z 51, Puconci 42 s 55, Turnišče 74 s 126 (od teh imamo 52 čevljarških mojstrov in 93 čevljarških vajencev), Rogačevci 37 z 49, Rankovci 24 s 27, Cankova 30 z 41, Martjanci 17 z 29, Križevci 19 s 26, Črešnovec 16 z 22, Gornji Petrovci 12 s 15, Prosenjakovci 11 s 16, Velki Dolenci 8 mojstrov z 10 vajenci.

V ležeče tiskanih krajih obstojajo obrtno-nadaljevalne šole. — Interesantno je, da v Rogaški Slatini ni obrtno-nadaljevalne ali trgovsko-nadaljevalne šole, kljub temu, da imamo tam 73 vajencev, medtem ko ima vendar Zgornja Šiška pri Ljubljani za 22 vajencev svojo obrtno-nadaljevalno šolo. Rogaška Slatina je znano zdravilišče in letovišče; tam se razpečavajo vrelske vode ter se kopiči v tem kraju znatno bogastvo razkošnih hotelov, parkov, elektrarne itd. Občina ima ogromna posestva, zemljišča, gozdove in neizmerne dohodke od letoviščarjev — za obrtne vajence pa nima nobene šole!

Šoštanj.

Zadružni dan se vrši v Šoštanju v nedeljo, dne 11. julija 1926. — Dopoldne ob pol 10. uri se vrši javno predavanje o zadružništvu v dvorani Zadružnega doma v Šoštanju. Popoldne pa se nadaljuje veselica s petjem, godbo, plesom itd. istotam. Zadružniki in prijatelji se vljudno vabijo, da se polnoštevilno udeležijo obeh prireditvev. Vstopnina k veselici je samo 5 Din. Predavanje je vstopnine prosto.

RAZGLAS.

Krajni šolski svet v Črni razpisuje natečaj o oddaji gradbenih del (prizidkov) pri obstoječi osnovni šoli v Črni.

Tozadevni načrti so razgrnjeni v občinski pisarni v Črni vsak dan od 8. do 12. ure in se dobi istotam vse pripomočke in vsa pojasnila za ponudbe proti plačilu 100 Din.

Ponudniki morajo vložiti odnosno vpslati svoje ponudbe krajnemu šolskemu svetu v Črni v zapečatenem kuvertu z napisom »Ponudnik N. N., ponudba za zgradbo prizidkov pri osnovni šoli v Črni« najpozneje do 17. julija t. l. ob 10. uri. Skupna stavbna vsota znaša okroglo 970.000 dinarjev.

Krajni šolski svet si pridržuje pravico oddati delo brez ozira na višino ponujene vsote.

O izidu natečaja se bodo ponudniki po komisijonelnem pregledu vseh ponudb obvestili pisмено.

Krajni šolski svet v Črni pri Prevaljah.

PRI MALEM ZASLUŽKU

je treba paziti vedno na to, da se razne potrebščine kar najceneje kupijo.

ČEVlje VSEH VRST

za delo in praznike kupite priznано najceneje pri

„DOKO“

V PREŠERNOVI ULICI ŠT. 9 NA DVORIŠČU.

Zajamčeno lastni izdelki iz lastne tovarne. Vsa popravila takoj in najceneje!

POZOR!

Na svetovnih razstavah v Egerju, Bruslju, Ženevi in Pragi že pred desetletji odklikovana originalna Maršnerjeva šumeča limonada, se sedaj proizvaja v neprekosljivi kakovosti tudi v Jugoslaviji.

Pri nakupu „šumečih bonbonov“ naj se pazi na oznako:

Original A. Maršner Brause-Bonbons

in na staroznano zaščitno znamko v obliki peneče čaše z dvema palčkama. Dobi se po originalnih tovarniških cenah pri

LEOPOLD FLORIAN & Co., MARIBOR

Pavel Dorohov:

Veter brlje močneje.

(Iz romana »Golgota«. Prevel I. V.)

(Konec.)

Ključ se obrne v ključavnici. Praporščak se prikaže, oblečen samo v spodnji obleki. Črnobradi — Aleksej Petruhin — stopi v kajuto. Naperi revolver na praporščaka.

»Oblečite se, gospod poročnik. Vaša pot gre daleč.«

Zobje častniku šklepetajo. Stegne roko po revolverju na mizi. Petruhin ga z mirno kretnjo zadrži.

»Pustite to!«

»Kdo ste? Pokličem svoje ljudi!«

»Vaši ljudje so razoroženi. Pozurite se! Ni časa!«

S tresočimi rokami obleče praporščak hlače in čevlje. Jezi se nad svojim strahom, se dela mirnega, ali čeljusti trepetajo proti volji.

Častnika odpeljejo dol.

Petruhin stopi h krmilarju. Na obeh straneh se pojavita oboroženi postavi. Petruhin dvigne revolver.

»K bregu!«

Krmilar razume. Nasmehne se v široko brado. Mirno odgovori, kakor odgovarja kapitanu:

»K bregu.«

Parobrod se suče počasi. Petruhin stopi na poveljniški mostiček. Skloni se k govorniki cevi.

»Počasi! Stoj!«

Parobrod zadene na mehak pesek. Mostič se spusti. Prinesejo zaboje, sekire in žage na breg. Puške so bile še vedno naperjene na

vojake. Vojaki so šepetali med seboj:

»Bratje, ali ste boljševiki?«

»Boljševiki.«

»Z vami gremo. Vzemite nas s seboj...«

Petruhin je stopil k vojakom.

»Kdo gre z nami?«

»Jaz! Jaz! Jaz tudi! Jaz!«

Kak poldrugi ducat vojakov se dvigne.

»Pojdite. Vzemite zaboje seboj!«

Mostič se je dvignil. Kolesa parobroda udarilo počasi po vodi...

Petruhin pokaže molče z glavo na častnika.

Dva moža, ki sta stala zraven častnika, vržeta puške na ramena.

»Pojdi!«

Šli so nekaj korakov v stran. Kratka salva...

Nekaj minut nato se pridružita molče ostalim...

Stotnija se je namestila v vasi po hišah. V veliki peteroogeljni hiši Miheja Bakajova se je nastanilo deset vojakov. Mihej je priprost mož, ni delal veliko sitnosti. Čez nekaj časa je privlekel veliko vedro vodke.

»Pijte! Naši hranilci se morajo pri nas dobro počutiti.«

Vojaki poskusijo vodko.

»Hudirja, ta se da piti!«

»Vam diši? Žena, prinesi še!«

Vojaki pijejo, Mihej z njimi. Vojaki prepevajo, Mihejev glas preglašava vse. Nato se jamejo objemati. Mihej se poljublja z vsemi.

»Salament! Ti prokleti boljševiki... Razbijemo jih na drobšč!«

»To si mislim,« pritrjuje Mihej.

Močna samogonka je vojake kmalu položila. Tudi Mihej je ležal pod mizo.

Po noči pa je šel hitro na dvorišče. Ob ograji se zganeta dve postavi.

»Kako je, stric Mihej?«

»So kakor mrtvi. Vstopite!«

Tiho stopijo v hišo, vzamejo deset pušk in izginejo ravnotako tiho. Mihej zamišljeno obstoji.

»Moral bom pač z vami. Gre za glavo tako ali tako.«

Vrne se v hišo, zbudi ženo.

»Žena, pojdi!«

»Pijan si, kam hočeš?«

»Molodci so tu. Vzeli so vojakom puške. Ne preostaja nič drugega.«

»Jezus! Seve, seve, tudi mi moramo proč!«

In šla sta.

Kostinski pop je zvedel, da so se na gozdnem posestvu Ivana Jazeva pojavili oboroženi ljudje. Sklepal je, da morajo biti to le boljševiki.

Sporoči milici rajona.

Nekega dne pridejo vojaki na gozdno posestvo, ga preiščejo, a ne najdejo ničesar. Zato pa vzamejo s seboj Ivana Jazeva.

Nekega večera nato se ustavijo poštni konji pred hišo Kostinskega popa. Vojak s puško stopi v hišo.

»Velečastiti, šef rajonske milice prosim, če bi mogel pri vas prenočiti.«

»Povej mu, da zelo prosim, da mi izkaže to čast.«

Šef milice, velik, širokopleč mož, kodraste, črne brade, zelo ugaja popu.

»Veste, velečastiti, da smo večeraj polovili boljševiško tolpo?«

»Bog bodi milostiv. Kaj poveste!«

»Tudi boljševiškega glavarja, — Petruhina — imamo.«

»Hvala Bogu in slava!«

Pop se prekriža.

»Jutri bom daroval našemu ljubemu Bogu zahvalno službo božjo! In veste, gospod polkovnik, mi imamo tukaj nekatere, ki bi jim trebalo krepko potipati zobe. — So boljševiki!«

»Kaj poveste? Tudi tukaj imate boljševike?«

»Polovica vasi simpatizira s to druhaljo.«

Šef milice zdeha.

»Jih bomo že dobili. Petruhina imamo, drugi nam pa sami padejo v roke.«

Bila je že noč, ko je bil šef milice pripravljen za odhod. Vstopil je v sobo popa. Potresel ga je za nogo.

»No, striček, vstanite!«

»Kaj pa se je zgodilo? Ali hočete že oditi? Zakaj tako zgodaj?«

»No, pop, čitaj zadušnico!«

»Kakšno zadušnico? Kaj je?«

»Tvojo lastno zadušnico. Jaz sem Petruhin!«

Pop se je zvalil s postelje na tla. Padel je pred Petruhina, plakal, poljubljal njegove škornje.

»Bodi usmiljen! Neumnosti sem govoril! Nikdar več ne storim tega, kar bom živ!«

Petruhin vzdigne molče revolver, sproži in zapusti sobo, ne da bi se ozrl.

Pred vrati stoji poštni voz.

Volna in bombaž

za strojno pletenje in vsakovrstna ročna dela se dobi v velikih izbiri in po najnižjih cenah pri: **Karel Prelogu**, Ljubljana, Gosposka ulica 3. Start trg 12.

MODROCE

iz najboljšega domačega in češkega platna, posteljne mreže, otomane in tapetniške izdelke nudi najceneje

Rudolf Radovan tapetnik

LJUBLJANA, Krekov trg 7.

ADVOKAT
DR. MILAN LEMEŽ
je otvoril svojo pisarno
V LJUBLJANI
na Cankarjevem nabrežju 1./I.

Le čuvaj svoje zdravje

zdravniki so dragi — le »Florian« ta prav je, ki zdravi in krepi

A. JERAS
in drug
Ljubljana-Moste.

Splošno konsumno društvo »Posavje«
v Zagorju ob Savi.

Ima svoje prodajalne v Zagorju, Loka pri Zagorju in Velenje. Blago prodaja vse vrste specerijskega in manufakturno po najnižjih dnevnik cenah. Član lahko postane vsak.

Pristopnina Din 2-50 ..... **Delež Din 50-—**

RAVNATELJSTVO.